

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ

Лапичак Назарій Ігорович*, кандидат технічних наук,
докторант кафедри публічного адміністрування
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

*ORCID 0000-0002-7761-1972

© Лапичак Н.І., 2024

*Стаття отримана редакцією 15.01.2024 р.
The article was received by editorial board on 15.01.2024*

Вступ. Державне регулювання якості продукції сьогодні є більш актуальним і важливим, ніж будь-коли, у зв'язку з ускладненням глобальних ланцюжків поставок і зростанням споживчого попиту на безпечну, надійну та якісну продукцію. Оскільки ринки стають все більш взаємопов'язаними, потенційні ризики, пов'язані з неякісною продукцією, не лише створюють пряму загрозу здоров'ю та безпеці споживачів, але й загрожують цілісності та стабільності цілих галузей. Відтак, саме державне втручання у формі правил і стандартів гарантує, що продукти відповідають певним критеріям якості, перш ніж вони потраплять до споживача, захищаючи здоров'я населення, зміцнюючи довіру споживачів і просуваючи практику справедливої торгівлі. Такі правила необхідні в галузях, де безпека має першорядне значення, включаючи, серед іншого, харчову, фармацевтичну, автомобільну та електронну промисловість. Роль державного регулювання виходить за рамки захисту споживачів і включає збереження довкілля та забезпечення етичних норм у виробництві. Встановлюючи та забезпечуючи дотримання стандартів, що вимагають використання безпечних матеріалів, стійких процесів та етичних трудових практик, уряди можуть пом'якшити екологічні збитки та підвищити соціальну відповідальність серед підприємств. Ці правила також відіграють вирішальну роль у вирівнюванні правил гри для бізнесу, гарантуючи, що компанії не зможуть отримати несправедливу перевагу за рахунок виробництва та продажу неякісної чи небезпечної продукції. Це не лише посилює конкуренцію, а й стимулює інновації, оскільки компанії заохочуються до розробки більш якісних та безпечних продуктів, що відповідають нормативним стандартам або перевершують їх.

Зазначимо, що державне регулювання якості продукції безпосередньо впливає на безпеку внутрішнього ринку, запобігаючи припливу неякісних товарів, які можуть підірвати місцеву промисловість. Коли неякісна продукція затоплює ринок, вона може витіснити вітчизняну продукцію вищої якості, що призведе до економічних втрат та потенційного скорочення робочих місць у місцевих галузях. Цей сценарій може підірвати конкурентоспроможність вітчизняного бізнесу у глобальному масштабі та завдати шкоди репутації внутрішнього ринку. Забезпечуючи дотримання стандартів якості, уряди захищають вітчизняну промисловість та підтримують репутацію своїх ринків як джерел високоякісної продукції, тим самим залучаючи інвестиції та сприяючи економічному зростанню.

В епоху, коли обізнаність та очікування споживачів знаходяться на рекордно високому рівні, державне регулювання якості продукції необхідне для забезпечення того, щоб переваги глобалізації не були підірвані ризиками, які вона становить. Таке регулювання не тільки захищає споживачів та навколишнє середовище, але також підтримує економічну стабільність та зростання, сприяючи інноваціям, чесній конкуренції та цілісності внутрішнього ринку. Оскільки глобальна торгівля продовжує розширюватися та розвиватися, неможливо переоцінити важливість створення надійної та перспективної нормативної бази для забезпечення якості продукції. Ці рамки повинні бути адаптовані до нових викликів, таких як зростання електронної комерції та зростаюче використання штучного інтелекту та автоматизації у

виробництві, щоб гарантувати, що вони продовжують захищати та служити суспільним інтересам у змінному економічному середовищі.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Важливі аспекти дослідження регулювання якості продукції розкривалися в роботах таких вчених як Л. Давидів, М. Брич, Б. Арнасенко, В. Батанов, Н. Мельничук, Т. Мельник, В. Мороченко, Ф. Слюсарчук, Г.-В. Зінн, Д. Мартінес-Аль'єр, К. Маюмі, К. Ісікава, Д. Кампанелла, Е. Карлик, Ф. Кросбі, К. Меллер, П. Новиченко, О. Силкін, М. Криштанович та інші. Однак ряд теорії і концепцій щодо врахування впливу на безпеку внутрішнього ринку, досі залишаються не розкритими в повній мірі, що і зумовило вибір даної тематики і її сучасну актуальність.

Метою статті є дослідження та визначення особливостей державного регулювання якістю продукції в контексті забезпечення безпеки на внутрішньому ринку.

Основний матеріал і результати. Державне регулювання якості продукції є основним аспектом забезпечення відповідності пропонованих на ринку товарів та послуг заздалегідь встановленим стандартам безпеки та якості [1–3]. Це регулювання має вирішальне значення для захисту споживачів від потенційної шкоди, пов'язаної з дефектною чи неякісною продукцією. Суть такого регулювання полягає у встановленні, моніторингу та забезпеченні дотримання стандартів, яким має відповідати продукція, перш ніж вона стане доступною для громадськості. Відтак, такого роду стандарти охоплюють широкий спектр характеристик, включаючи, крім іншого, безпеку, ефективність, довговічність та, у деяких випадках, вплив на довкілля. Ціль цих заходів регулювання багатогранна: вони спрямовані не тільки на захист здоров'я та безпеки споживачів, але й на зміцнення довіри до ринку, заохочення практики справедливої торгівлі та сприяння сталому розвитку.

Сьогодні, важливість державного регулювання якості продукції неможливо переоцінити. За відсутності такої нормативної бази ринок буде схильний до напливу неякісних товарів, що може мати тяжкі наслідки для безпеки споживачів. Наприклад, без суворих стандартів безпеки харчових продуктів споживачі можуть зазнати захворювань харчового походження, а неадекватне регулювання фармацевтичних препаратів може призвести до того, що неефективні або навіть шкідливі ліки дійдуть до населення. Таким чином, державне регулювання є вирішальним бар'єром проти таких результатів, гарантуючи, що споживачам будуть доступні лише продукти, що відповідають конкретним критеріям безпеки та якості. Більше того, така практика регулювання відіграє важливу роль у вирівнюванні правил гри між підприємствами, гарантуючи, що всі учасники ринку дотримуватимуться одного і того ж набору правил [3–5]. Це важливо для запобігання недобросовісної конкуренції, оскільки в іншому випадку підприємства могли б прагнути скоротити витрати за рахунок зниження якості продукції. Вимагаючи, щоб усі продукти відповідали певним стандартам, правила гарантують, що конкуренція ґрунтується на інноваціях, якості та ефективності, а не на використанні слабких стандартів безпеки (табл. 1).

Таблиця 1

Безпеківі аспекти продукції на внутрішньому ринку

№	Аспекти	Характеристика
1	Відповідність продукції стандартам безпеки	Передбачає, що всі товари, що продаються на внутрішньому ринку, мають відповідати національним та міжнародним стандартам безпеки. Відповідність стандартам гарантує, що продукція не буде небезпечною для життя, здоров'я споживачів та навколишнього середовища
2	Контроль якості продукції	Регулярний контроль якості та аудит продукції допомагає виявляти та усувати потенційні дефекти виробництва до того, як продукція потрапить до споживача. Це включає перевірку сировини, процесів виробництва та готової продукції
3	Трасування продукції	Системи трасування дозволяють відстежувати шлях продукції від виробника до кінцевого споживача. У разі виявлення проблем з безпекою, це сприяє швидкому вилученню продукції з ринку та ідентифікації джерела проблеми
4	Інформування споживачів	Надання споживачам повної та зрозумілої інформації про характеристики продукції, умови її безпечного використання, а також ризики, пов'язані з неправильним використанням, є важливим аспектом захисту споживачів
5	Реагування на надзвичайні ситуації	Наявність ефективних механізмів швидкого реагування на випадки виявлення небезпечної продукції дозволяє оперативно забезпечити безпеку споживачів і запобігти можливим негативним наслідкам для здоров'я та життя людей

Джерело: створено автором

Державне регулювання якості продукції також істотно впливає на інноваційну екосистему всередині країни. Встановлюючи високі стандарти якості та безпеки, держава заохочує бізнес інвестувати у дослідження та розробки для створення продуктів, які не тільки відповідають, а й перевершують ці стандарти. Це прагнення інновацій не тільки призводить до створення більш якісних продуктів для споживачів, але також сприяє економічному зростанню та конкурентоспроможності на світовому ринку. При переході до безпеки внутрішнього ринку з цим поняттям нерозривно пов'язане регулювання якості продукції. Безпека внутрішнього ринку означає стан, за якого ринок захищений від ризиків, які можуть дестабілізувати економіку, завдати шкоди споживачам або підірвати довіру до цілісності ринку. Ці ризики включають, крім іншого, оборот небезпечної чи контрафактної продукції, недобросовісну конкуренцію та економічний спад, викликаний скандалами, пов'язаними з безпекою споживачів, або масовим відкликанням продукції [6–10].

Державне регулювання, забезпечуючи відповідність всієї продукції встановленим стандартам якості та безпеки, допомагає мінімізувати ці ризики, сприяючи тим самим безпеці внутрішнього ринку. Коли споживачі впевнені у безпеці та якості продукції, вони з більшою ймовірністю займатимуться економічною діяльністю, що призводить до динамічного та стабільного ринку. Крім того, запобігаючи продажу небезпечної чи неякісної продукції, регулювання допомагає уникнути економічних та соціальних витрат, пов'язаних із несправністю продукції, таких як витрати на охорону здоров'я, судові витрати та втрата довіри споживачів. У цьому контексті безпека внутрішнього ринку також пов'язана із підтримкою довіри споживачів до системи (табл. 2).

Таблиця 2

**Особливості впливу державного регулювання на якість продукції,
що реалізується на внутрішньому ринку**

№		
1	Підвищення стандартів безпеки продукції	Державне регулювання встановлює юридичні норми та стандарти, яких мають дотримуватися виробники та постачальники продукції. Ці стандарти охоплюють різні аспекти безпеки продукції, включаючи використання безпечних матеріалів, обмеження на використання шкідливих речовин, вимоги до маркування та інструкції з безпечного використання
2	Забезпечення прозорості та відповідальності	Державне регулювання зобов'язує виробників надавати повну та достовірну інформацію про продукцію. Це включає детальне маркування, яке інформує споживачів про склад, термін придатності, умови використання, а також про наявність потенційних ризиків
3	Сприяння справедливій конкуренції	Через встановлення єдиних стандартів та вимог до всієї продукції на ринку, державне регулювання сприяє створенню рівних умов для всіх учасників ринку. Це запобігає ситуаціям, коли виробники, які ігнорують норми безпеки та якості, можуть пропонувати продукцію за нижчими цінами, підриваючи при цьому ринок і шкодячи репутації відповідальних брендів

Джерело: створено автором

Слід зазначити, що коли споживачі впевнені, що продукти, які вони купують, безпечні і високої якості, вони з більшою ймовірністю витратять гроші, що, у свою чергу, стимулює економічне зростання. І навпаки, втрата довіри через повсюдні відмови продукції або скандали, пов'язані з безпекою, може вплинути на економічну активність, призводячи до спадів і нестабільності.

Зауважимо, що державне регулювання якості продукції також відіграє вирішальну роль у захисті вітчизняної промисловості та робочих місць. Встановлюючи високі стандарти, держава може запобігти потоку дешевого та неякісного імпорту, який може підірвати позиції вітчизняних виробників, які інвестують у високоякісну продукцію.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що державне регулювання якості продукції відіграє вирішальну роль у забезпеченні безпеки внутрішнього ринку, пропонуючи численні позитивні ефекти, що сприяють загальному благополуччю споживачів та стабільності економіки. Насамперед, встановлюючи та забезпечуючи суворі стандарти якості, державне регулювання безпосередньо захищає споживачів від ризиків, пов'язаних з небезпечною та неякісною продукцією. Ці ризики можуть змінюватись від незначних незручностей до серйозних небезпек для здоров'я, включаючи травми, захворювання або навіть смертельний результат. Нормативні акти, що охоплюють всі аспекти: від безпеки харчових продуктів до безпеки автомобілів та електронних пристроїв, гарантують, що продукція відповідає суворим

критеріям безпеки ще до того, як вона потрапить на ринок, тим самим знижуючи кількість нещасних випадків, пов'язаних з продукцією, та проблем здоров'ям. Таким чином, державне регулювання якості продукції сприяє підвищенню довіри споживачів до ринку. Коли споживачі впевнені, що продукти, які вони купують, безпечні і високої якості, вони з більшою ймовірністю займатимуться торгівлею. Ця впевненість впливає зі знання того, що існують механізми нагляду та підзвітності для захисту їхніх інтересів. Відтак, такого роду довіра особливо важлива у секторах, де потенційні наслідки відмови продукту значні, таких як фармацевтика, продукти харчування та товари для дітей. Довіра споживачів, що зростає, не тільки збільшує внутрішнє споживання, а й стимулює інновації та інвестиції в економіку, сприяючи економічному зростанню та розвитку.

REFERENCES:

1. Clapp J. (2012) The financialization of food: who is being fed. *Draft: April*, no. 29(2012), pp. 16–19.
2. Pabedinskaitė A. & Vitkauskas R. (2009) Multicriteria evaluation of product quality. *Business: Theory and Practice*, no. 10(3), pp. 214–222.
3. Engelbrecht H. J. (2003) Human capital and economic growth: cross-section evidence for OECD countries. *The Economic Record*, no. 79(SS), pp. 40–51.
4. Klenner K. (2009) Achieving food and nutrition security. *Actions to Meet the Global Chal.*
5. Ponte S. & Gibbon P. (2005) Quality Standards, Conventions, and the Governance of Global Value Chains. *Economy and Society*, vol. 34(1), pp. 1–31.
6. Kalashnyk N. & Krasivskyy O. (2020) Interaction in Society – New Approaches to State and International Administration in the Post-COVID-19 Period. *Postmodern Openings*, no. 11(1Sup2), pp. 49–58.
7. Upadhyay R. P. & Palanivel C. (2011) Challenges in achieving food security in India. *Iranian journal of public health*, no. 40(4), p. 31.
8. Zewdie A. (2014) Impacts of climate change on food security: A literature review in Sub Saharan Africa. *Journal of Earth Science & Climatic Change*, no. 5(8), vol. 1.
9. Worsley A., Wang W. C. & Burton M. (2015) Food concerns and support for environmental food policies and purchasing. *Appetite*, no. 91, pp. 48–55.
10. Szabo S. (2016) Urbanisation and food insecurity risks: Assessing the role of human development. *Oxford Development Studies*, no. 44(1), pp. 28–48.

УДК 006

JEL C50, J43, O43

Лапичак Назарій Ігорович, кандидат технічних наук, докторант кафедри публічного адміністрування, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». **Державне регулювання якістю продукції в контексті забезпечення безпеки на внутрішньому ринку.**

Метою дослідження є визначення особливостей державного регулювання якістю продукції в контексті забезпечення безпеки на внутрішньому ринку. Доведено, що метою дослідження є визначення особливостей державного регулювання якістю продукції в контексті забезпечення безпеки на внутрішньому ринку. Визначено, що державне регулювання якості продукції безпосередньо впливає на безпеку внутрішнього ринку, запобігаючи припливу неякісних товарів, які можуть підірвати місцеву промисловість. Охарактеризовано безпекові аспекти продукції на внутрішньому ринку. Доведено, що державне регулювання якості продукції в контексті забезпечення безпеки внутрішнього ринку являє собою систему законодавчих та нормативних заходів, спрямованих на встановлення та контроль виконання обов'язкових стандартів і вимог до якості товарів та послуг, що пропонуються споживачам. Визначено, що регулювання спрямоване на захист життя та здоров'я споживачів, зниження ризиків пов'язаних з використанням небезпечних товарів, забезпечення справедливої торгівлі та підтримку довіри до ринку, що в сукупності сприяє стабільності та безпеці внутрішнього ринку. Виокремлено особливості впливу державного регулювання на якість продукції, що реалізується на внутрішньому ринку. Доведено, що державне регулювання якості продукції також відіграє вирішальну роль у захисті вітчизняної промисловості та робочих місць. Встановлюючи високі стандарти, держава може запобігти потоку дешевого та неякісного імпорту, який може підірвати позиції вітчизняних виробників, які інвестують у високоякісну продукцію. Визначено, що державне регулювання якості продукції відіграє вирішальну роль у забезпеченні безпеки внутрішнього ринку, пропонуючи численні позитивні ефекти, що сприяють загальному благополуччю споживачів та стабільності економіки.

Ключові слова: стандартизація, сертифікація, цифрові безпеки продукції, державне регулювання, якість продукції.

UDC 006

JEL C50, J43, O43

Nazariy Lapychak, Candidate of Technical Sciences, Doctoral Student of the Department of Public Administration, Private Joint Stock Company "Higher Educational Institution "Interregional Academy of Personnel Management". **State regulation of product quality in the context of ensuring safety on the domestic market.**

The purpose of the study is to identify the features of state regulation of product quality in the context of ensuring safety on the domestic market. It has been proven that the aim of the study is to determine the features of state regulation of product quality in the context of ensuring safety on the domestic market. It is identified that state regulation of product quality directly affects the safety of the domestic market, preventing the influx of substandard goods that could undermine the local industry. The safety aspects of products on the domestic market have been characterized. It is proven that state regulation of product quality in the context of ensuring the safety of the domestic market represents a system of legislative and regulatory measures aimed at establishing and controlling the execution of mandatory standards and requirements for the quality of goods and services offered to consumers. It is determined that regulation is aimed at protecting the life and health of consumers, reducing the risks associated with the use of dangerous goods, ensuring fair trade, and supporting trust in the market, which collectively contributes to the stability and safety of the domestic market. The features of the impact of state regulation on the quality of products sold on the domestic market are highlighted. It is proven that state regulation of product quality also plays a crucial role in protecting domestic industry and jobs. By setting high standards, the state can prevent the flow of cheap and substandard imports, which can undermine the positions of domestic producers who invest in high-quality production. It is determined that state regulation of product quality plays a crucial role in ensuring the safety of the domestic market, offering numerous positive effects that contribute to the overall well-being of consumers and the stability of the economy. State regulation, ensuring compliance of all products with established quality and safety standards, helps to minimize these risks, thus contributing to the safety of the domestic market. When consumers are confident in product safety and quality, they are more likely to engage in economic activity, resulting in a dynamic and stable market.

Key words: standardization, certification, digital product safety, state regulation, product quality.